Genoeg is genoeg

"In hoeverre zijn generaties solidair? Deze vraag, die me al langer bezighoudt, is in deze tijd van corona zeer urgent geworden. De babyboomers hebben enorme welvaart gecreëerd, maar inmiddels is ook overduidelijk geworden dat dit ten koste is gegaan van het welzijn van de planeet. Dit is het moment om wakker te worden en ons af te vragen hoe we de wereld met elkaar dan wel willen inrichten. Business-as-usual maar dan een beetje duurzamer is de oplossing allang niet meer. Zowel babyboomers als millennials zullen zichzelf de vraag moeten stellen: wanneer is genoeg genoeg?

TEKST **WILLEM VREESWIJK**

Aan het woord is Eline Hesse (29), die parttime werkzaam is bij Circular IQ, een platform dat organisaties helpt de transitie naar een regeneratieve circulaire economie te activeren en te versnellen, en lid is van de Sustainable Advisory Board van ABN Amro MeesPierson. Over haar maakte Robin Vogel de indrukwekkende film 'Petrol dollars for a different engine'. In de film, die in 2019 verscheen en waaraan drie jaar is gewerkt, wordt Eline gevolgd in haar zoektocht naar een duurzame beleggingsportfolio en tegelijkertijd komen haar eigen levensvragen nadrukkelijk in beeld.

ZOEKTOCHT

Wat was het geval? Stel, je krijgt op jonge leeftijd een investment portfolio ter waarde van 150.000 euro van je vader cadeau, die onder meer bestaat uit aandelen Shell en McDonalds. Je vader heeft zijn leven lang met plezier bij Shell gewerkt en het gezin heeft overal waar olievoorraden waren in luxe gewoond. Je bent een bevoorrecht mens, maar maakt andere keuzes. Je studeert af als CreActiviste bij de Design Academy, je bent vegetariër, stemt links, je bent begaan met de wereld, wil graag een bijdrage leveren aan een planeet die leefbaar is voor toekomstige generaties en je werkt in die tijd als straatverkoper bij een groen en duurzaam energiebedrijf. Je verdient op dat moment 700 euro per maand, je kunt er niet van rondkomen en moet beslissen wat je met het investment portfolio gaat doen.

"BUSINESS-AS-USUAL MAAR DAN EEN BEETJE DUURZAMER IS DE OPLOSSING NIET"

Dit overkwam Eline Hesse. De film 'Petrol dollars for a different engine' belicht veel meer dan alleen het samenstellen van een duurzame of groene beleggingsportefeuille. De film gaat over haar innerlijke zoektocht hoe ze haar eigen leven wil inrichten, over de band tussen vader en dochter en hun totaal andere kijk op de wereld en over haar rol bij *Follow This*, de activistische groep aandeelhouders die Shell wil stimuleren een andere koers te varen, waar VPRO Tegenlicht een item aan wijdde.

Eline Hesse bij haar moestuin in Nieuwegein: "Nieuw verhaal nodig."

Ook gaat de film over haar eigen angsten voor tekorten, over haar zoektocht naar een concreet doel in haar leven, over haar verlangen om een bijdrage te leveren aan een leefbare wereld en over haar wens naar erkenning.

Naar aanleiding van al deze vragen schreef ze het *Manifest of Enough*. Een indrukwekkend manifest, dat aan het einde van de film aan bod komt. Staande op een zeepkist sprak ze de tekst onder meer uit in The City van Londen, de Zuidas van Amsterdam, in de community in Nieuwegein waar ze woont en in het appartement van haar vader. In dit manifest spreekt ze alle mensen aan, ook zichzelf, omdat iedereen een deel van de oplossing kan zijn. En juist omdat er geen panklare oplossingen zijn, spreekt ze ook haar toekomstige kinderen aan. Ze hoopt dat er een tafel wordt gemaakt waar plaats is voor iedereen om na te denken over concrete stappen naar een menselijke en milieuvriendelijke samenleving. De tekst, geschreven in het Engels, staat symbool voor de hoop en wanhoop van veel millennials (zie pagina 28)

WAARDERING

Inmiddels is het ruim een jaar geleden sinds de film is verschenen. Eline is trots op het resultaat maar vond het ook een lastige tijd. "Ikzelf wilde vooral een journalistiek verslag maken van een zoektocht naar duurzame beleggingsmogelijkheden in de financiele sector. Dat is het zeker ook geworden, maar het werd tevens een dialoog en soms een clash tussen generaties. Dat maakt de film misschien wel interessanter, maar het was ook heftig om drie jaar lang op deze manier gevolgd te worden."

We spreken haar in april – uiteraard op veilige afstand – voor haar huis in een woongemeenschap in Nieuwegein. Ze noemt dit een periode van reflectie en geniet enorm van haar moestuin. "Steeds meer ervaar ik dat juist ogenschijnlijk kleine dingen zo waardevol zijn. Ik geloof ook dat het de kunst is om hiervan als mensen weer te leren genieten. Natuurlijk begrijp ik maar al te goed dat de coronacrisis voor individuen enorm veel leed heeft berokkend en dat kan alleen maar treurig stemmen. Tegelijkertijd is er ook iets gaan-

de dat ons allemaal een stap verder kan helpen. Het virus laat ons niet alleen zien dat we sterfelijk zijn, onderdeel zijn van de natuur en dat het leven niet altijd maakbaar is. Tevens leert het ons ook het kleine te waarderen. Zelf ben ik ontroerd als ik zie hoe een zaadje in mijn moestuin ontkiemd. Ook geniet ik van de stilte, de heldere blauwe lucht, de saamhorigheid."

Onder de indruk was ze van trendvoorspeller Lidewij Edelkoort, die aan het woord kwam in VPRO Tegenlicht. Zij zegt dat de meeste mensen consumptie niet zullen missen in hun quarantaine, dat we die rommel die we kopen eigenlijk al jaren al jaren spuugzat zijn en dat minder consumeren nu eenmaal beter is voor de aarde. Zij is van mening dat deze crisis ons helpt een schoner leven te leiden. In China is de lucht opgeklaard en sterven nu minder mensen aan luchtvervuiling dan voor het virus. Het water in Venetië is weer zo helder, dat je de vissen ziet zwemmen. Volgens haar brengt het virus ook iets goeds, want het maakt duidelijk wat we allemaal allang weten: minder vliegen, minder reizen, minder rotzooi, meer tijd voor elkaar. Pas nu durven we die sprong te wagen.

"Dat is hoopgevend. We worden allemaal gedwongen om onszelf af te vragen wat nu echt belangrijk is in ons leven en wanneer genoeg genoeg is. Het laat ons voelen dat we biologische wezens zijn, onderdeel van de natuur en dus sterfelijk zijn. Het laat ons op een ander niveau inzien dat de systemen die we hebben gebouwd helemaal niet zo vanzelfsprekend zijn als we vaak hebben gedacht. Het geeft inzicht dat globalisering niet de oplossing is, maar ons heel kwetsbaar maakt, het laat zien dat de beurs niet meer is dan een globaal casino waarin bijna uitsluitend niet bestaand geld omgaat waar nog meer niet bestaand geld mee wordt gecreëerd. Hopelijk helpt dit virus ons door de angst voor tekorten heen te breken. Die angst om niet voldoende te hebben, zie je zowel bij arme als bij rijke mensen. Ik hoop dat we gaan inzien dat er voor iedereen genoeg is, mits we het op een andere manier gaan inrichten. We moeten eigenlijk nieuwe manieren vinden om solidair te zijn. Dat betekent soms dat degene die meer hebben ook wat meer kunnen geven. Die herverdeling wordt ook een taak van de overheid. Waarom hebben we zolang beroepen in de zorg zo slecht gewaardeerd en waarom telt in onze economie alleen betaald werk mee? Misschien zou iedereen in staat moeten worden gesteld om korter te werken zodat er tijd vrijkomt voor andere zaken dan werk alleen. Misschien kunnen we al die vrijwilligers op een andere manier gaan waarderen en krijgen we meer waardering voor al die inspanningen van een moeder of vader voor haar of zijn kind."

"DE CORONACRISES IS EEN WAKE-UP CALL DIE WE SERIEUS MOETEN NEMEN"

Een moestuin als bron van dankbaarheid.

NIEUW VERHAAL

Eline heeft de portfolio die ze van haar vader kreeg kunnen verduurzamen. "Ik wil graag, hoe beperkt dat dan ook mag zijn, een bedrage leveren aan meer gelijkheid in de wereld, een beter klimaat, het versterken van de positie van vrouwen in de wereld en meer bewustzijn over de impact van ons handelen op deze aarde."

Na een zoektocht in de financiële wereld herinvesteerde ze haar portfolio voor veertig procent in Triodosfondsen, voor veertig procent heeft ze via haar ABN Amro rekening een aantal verschillende duurzame fondsen geselecteerd (zie foto) en voor twintig procent direct een Duurzaam Regionaal fonds, een crowdfunding project en Fastned obligaties.

"In feite ben ik helemaal niet meer zo met die koersen bezig, wel weet ik dat de fondsen op mijn ABN Amro rekening het momenteel juist niet goed doen. Ook dat past perfect in de *wake-up call* van deze tijd. Voor mij is het echter nog veel meer de vraag wat de concrete waarde is van een groene of duurzame belegging. Business-as-usual maar dan wat duurzamer is allang de oplossing niet meer.

Net als Joris Luyendijk beschrijft in zijn boek *Dit kan niet waar zijn* was Eline ook verrast dat er zoveel aardige mensen met goede intenties in de bankensector werkzaam zijn en dat tegelijkertijd de mechanismen in de bankenwereld zo destructief zijn. "De mensen zijn het probleem niet. Ze overzien het geheel niet en werken hard om ergens bij te horen, gewaardeerd te worden en te zorgen voor hun gezin. Op zich is daar niets mis mee, ook al vinden veel mensen in die wereld van hun eigen baan dat het een bullshit baan is en is er vaak weinig bewustzijn over de impact die ze als bank hebben op deze wereld. Als bank kun je niet alleen zelf kiezen voor groen of duurzaam beleggen, maar je kunt ook kiezen om alleen met klanten in zee te gaan die dit onderschrijven en ernaar handelen. In mijn zoektocht naar duurzaamheid heb ik veel gesprekken gevoerd met financieel dienstverleners. Opmerkelijk vond ik dat het juist de traders waren in The City die nog het meest oprecht en eerlijk waren over hun rol. Ik denk ook dat de banken scherp moeten gaan nadenken wat hun rol is in de samenleving. Met greenwashing kunnen ze post-corona echt niet meer wegkomen. Hoogste tijd om te gaan investeren in dingen die echt nuttig en duurzaam zijn."

"Het verhaal van de huidige economie is een oud verhaal. Omdat steeds meer mensen duidelijk wordt dat het huidige systeem stuk is, is er een nieuw verhaal nodig. Dat moeten we samen creëren. In feite is dat ook de oproep in mijn manifest."

Manifest of Enough

Well let me introduce myself, I am the privileged and the fortunate. I am the 10 percent. I am everything that caused the destruction of humankind, and everything that may solve it. I am better, more educated, more privileged than the 99% of this planet. Not even, because I chose it, but because I was born into it. I stand before you, a human, a Homo Sapien, A millennial. Lazy, narcissistic and lover of avocados. a snowflake that will drip with the sun. Self-righteous: a Guttmensch. A child of the 90s and an adolescent of the financial crisis. A millennial. I vote left, but pay right. I eat vegetarian, but still pollute. I take public transportation, but cannot resist the temptation to fly. A millennial. a hypocrite.

We are all hypocrites. Homo sapiens have the unique capability of living **comfortably** with their contradictions, for centuries.

Then what is it that we can do to make us be better to ourselves, and the **planet**? ...To the earth, that gave us everything, even every particle in your body. It even gave us the idea of money, a **product** of our own imagination. And we managed to collectively agree to believe this myth and generate wealth and powerful institutions.

"JUIST DE TRADERS IN THE CITY WAREN NOG HET MEEST OPRECHT EN EERLIJK OVER HUN ROL"

The financial sector, is the vascular system of the world. What the financial sector sells is trust, trust in the future, and in 2008, the world lost it, collectively. Causing the greatest destruction of imaginary **wealth to date**. So now they come up with all sorts of ways to convince us, especially Millennials, to trust them again. The system plays on our needs to always want more, and better.

It is a story as old as humankind itself. If you have a small television,

Eline Hesse op de zeepkist in The City: "Let us ring the bell for a new era, a new rebellion, a new standard, an era of Enough."

why not get a bigger one? Why not get a bigger house, another car, just like your parents did? Isn't it our task to become better versions of them?

Meanwhile, perverse incentives parasitize the system. The truth is most investors and trading bots don't care. And are not designed to care. The ideology is the bottom line. In a way, one could say it is an honest and clear approach.

What is the stock market not but a mirror for our greed? Since 2008 we learned this, but soon forgot, and tried miraculously to use the same system with a spanking **NEW** flavor, a **mirage** of a sustainable economic future.

There are some signs of a turn in the tide. With impact investing, green equity and green bonds. Indeed, it is oh so tempting, to color your investments green. Meanwhile, we must be wary of the perils of FEEL GOOD CAPITALISM.

Which is: investing and expecting the same return, feeling good about yourself, without asking too many questions about impact or the sustainability of the system. These well intentioned acts give an end to our worries, and compensate our history for our massive wealth accumulation at the expense of others, colonial slavery included. Us millennials, often blindly buy into this feel good bullshit.

We need to question the reasons for our demise, a morally corrupt financial system, which works with a pyramid of return, which forces us to demand endless growth with a knock on effect. Every bank is a part of this scheme. This system of return forces us to demand and be addicted to the idea of endless growth.. The idea that the pie, infinitely gets bigger. But this is not true, the pie CANNOT get any bigger, only our imagination can.

It is our imagination for more that needs to be stopped. We are all prisoners of this imagination, the systemic pressure of return. We are held hostage by the profiteers for whom the system has worked. I am also a prisoner, because I became aware of the walls around me. But as an investor, I am also a profiteer. We are all prisoners and profiteers. We are prisoners of the thoughts of our institutions, our friends, and most importantly our parents. We are prisoners of their expectations and high standards of life. We need to find the key out. We must accept a new reality, a reality where climate change is real, a reality where inequality is real, where our chances for survival are.... different.

We are at the point where an wealthy older generation has to decide to what extent, they REALLY FEEL solidarity with us before they die. To ask themselves, what planet are they leaving behind their children? And what capabilities and capital they are

De portfolio van Eline.

giving us to fix it. In the US alone 68 trillion dollars will pass hands from the babyboomers to the millennial generation. A sublime gift, but also a sublime challenge. How do we utilise the same capital and resources, with different ideals and tools? Will we succumb to the same old human destructive tendencies? Millennials stand blindfolded in the dark.

I don't have all the answers, but we can find them together. We must enlighten ourselves and come together. But who am I to say that? Don't we all just want to be different?

A Guttmensch has no other option than to fail in his or her revolutionary task, to constantly be a few steps away from achieving his or her goal, an infinite striving for something better. It makes life exciting and worthwhile. I am no different. I am a Guttmensch, but not a salon socialist. With my investment portfolio I have tried to balance the needs of the world with my own. But honestly, I haven't 100% succeeded. I too, am an investor, and have sought to create positive impact and return on my investments. It is a tricky balance, and in the current system impossible to succeed. And yes, I also face an uncertain porcelain world, with uncertain job opportunities and environmental catastrophe next door.

We stand here as the children of paradise, but we must know that it is vulnerable like a porcelain vase.

To my parents I must say: I love you but I will never be like you. I never can be like you, and I never will be. And to my children I must say: I give you my love but not my thoughts, for you have your own thoughts. And no, you are not going to get new clothes or toys, you are **only going to get second hand**. Parents and children, brothers sisters, mothers of other mothers, fathers of other fathers, let's build a table together where we can talk with each other. With a cup of tea and a cookie.

To counter this bizar overtly decadent and greedy world. Let us ring the bell for a new era, an new rebellion, a new standard, an era of Enough. Because the most radical thing we can do is to stand still and say it is all enough. Because this earth is enough. What we have is enough. We are enough. I have enough, I am enough, we are enough.

Enough enough enough. ■

Meer informatie over de film: www.petroldollarsfilm.com

Film kijken? Ga naar vimeo on demand: https://vimeo.com/ondemand/petroldollars?autoplay=1

